QORTI CIVILI - PRIM'AWLA

IMHALLEF

ONOR. DR JOANNE VELLA CUSCHIERI
B.A., MAG. JUR. (EUR. LAW.), LL.D.

Illum it-Tlieta, 3 ta' Ottubru 2023

Kawża Numru: 11
Rikors Guramentat Numru:- 485/2018JVC

Rita Muscat (K.I. Nru. 567660M)

vs

Carmelo sive Charles Mifsud (K.I. Nru. 99073M)

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat tar-rikorrenti Rita Muscat li permezz tieghu talbet kif isegwi:

1. '**Dikjarazzjoni dwar l-Oggett u l-fatti tal-Kawza**

    1.1 Illi l-esponenti hija oht l-intimat u bint id-defunti Maria Assunta Mifsud u Michael Mifsud;

1.2 Illi l-imsemmi Michael Mifsud miet nhar is-sbatax (17) ta' Ottubru tas-sena elfejn u sbatax (2017) (Dokument anness u mmarkat bhala **Dok A**);

1.3 Illi l-wirt tal-imsemmi Michael Mifsud huwa regolat b'testment datat erbgha u ghoxrin (24) ta' Jannar, tas-sena elfejn u sbatax (2017) in atti tan-Nutar Dr Anna Maria Mizzi li permezz tieghu wara li hassar u annulla kwalsiasi testament li huwa ghamel, id-*ducuius* istitwixxa bhala eredi universali u padrun assolut tal-gid kollu tieghu lil ibnu l-intimat Carmelo sive Charles Mifsud (K.I. Nru. 99073M) bis-sostituzzjoni volgari favur uliedu fi kwoti ndaqs u ndivizi bejniethom f'kaz ta' premorjenza (Dokument anness u mmarkat bhala **Dok B, C, D u E**);

1.4 Illi d-defunt Michael Mifsud in forza tat-tieni artikolu ta' l-ahhar testment tieghu halla b'titolu ta' legat lil ibnu Angelo sive Golinu Mifsud in assoluta proprjeta sehemu minn kamra bla numru fi Triq id-Dawl Zebbug;

1.5 Illi d-defunt Michael Mifsud in forza tat-tielet artikolu ta' l-ahhar testment tieghu halla b'titolu ta' legat lil ulied ibnu Carmel sive Charles Mifsud, ossia lil Nathaniel, Mariah, Janica u Christa ahwa Mifsud, sehemu mill-fond ossia kamra numru sitta (6) fi Triq tad-Dawl, Zebbug, b'kull ma hemm go fiha, u dan fi kwoti indaqs u indivizi bejniethom, bid-dritt ta' akrexximent bejniethom;

1.6 Illi d-defunt Michael Mifsud in forza tas-sitt artikolu ta' l-ahhar testment tieghu iddizeredita kompletament lil uliedu Emanuela Schembri, Gemma Mercieca, Maria Dolores

Attard, Philip Mifsud, Agnes Zammit u Joseph Mifsud stante li allega li dawn kienu hatja ta' mohqrija lejh ghar-ragunijiet dettaljament imfissra fl-istess testment;

1.7 Illi t-testatur eskluda ghal kollox lil esponenti bintu Rita Mifsud u dan nonostante li l-esponenti ghamlet zmien konsiderevoli tippresta servigi, kuri u assistenzi fil-kommissjonijiet kollha tad-defunt missierha, hekk kif ser jigi dettaljatament pruvat waqt is-smiegh tal-proceduri u dan kollu dejjem minghajr hlas izda bil-weghda tal-kumpens finali;

1.8 Illi permezz ta' nota prezentata mill-esponenti fil-Qorti Civili (Sezzjoni ta' Gurisdizzjoni Volontarja) l-esponenti rrinunzjat ghas-successjoni testamentarja tad-defunt missierha Michael Mifsud filwaqt li rrizervat id-dritt ghall-*legittima portio* lilha spettanti skont il-ligi (hawn annessa u mmarkata bhala **Dok F**);

1.9 Illi l-esponenti tixtieq li tircievi l-porzjoni riservata skont il-ligi u dana wara li ssir ir-reintegrazzjoni fittizzja tal-assi patrimonjali kollha appartenenti lid-defunt Michael Mifsud;

2. Raguni ghat-Talbiet f'dawn il-Proceduri

2.1 Illi r-rikorrenti interpellat lill-intimat sabiex jersaq ghal-likwidazzjoni u l-hlas tal-porzjoni rizervata spettanti lill-esponenti mill-assi patrimonjali tad-defunt Michael Mifsud, u dan permezz ta' ittra ufficjali bin-numru 1138/2018 (Dokument anness u mmarkat bhala **Dok G**);

2.2 Illi, nonostante din l-interpellazzjoni, l-intimat baqa' inadempjenti u kien ghalhekk li r-rikorrenti ma kellha ebda triq ohra hlief li tintavola l-proceduri odjerni sabiex tissalvagwardja d-drittijiet taghha;

2.3 Illi r-rikorrenti tiddikjara li hija taf b'dawn il-fatti personalment;

3. Talbiet

Jghid ghalhekk l-intimat ghaliex m'ghandhiex din l-Onorabbli Qorti, prevja kwalsiasi dikjarazzjoni ohra necessarja u opportuna u ghar-ragunijiet premessi kif ukoll ghal dawk kollha li jistghu jirrizultaw waqt it-trattazzjoni ta' dawn il-proceduri:

i. Tiddikjara u tiddeciedi illi r-rikorrenti ghandha d-dritt li tircievi l-porzjoni riservata skont il-ligi mill-assi patrimonjali tad-defunt missierha Michael Mifsud u pagabbli lill-istess rikorrenti mill-intimat;

ii. Tifforma, tillikwida l-wirt ossia l-assi partikolari tad-defunt Michael Mifsud konsistenti fl-assjem tal-assi u l-gid parafernali tieghu u ta' nofs indiviz tal-komunjoni tal-akkwisti gja' ezistenti bejnu u bejn id-defunta ommha Maria Assunta Mifsud, flimkien mal-frutti u sostanzi kollha provenjenti u derivanti mill-istess wirt, u dan sabiex tigi likwidata u assenjata l-porzjoni rizervata spettanti lir-rikorrenti skont il-ligi minn dawn l-assi;

iii. Tifforma, tillikwida u tassenja lir-rikorrenti l-porzjoni rizervata skont il-ligi mill-assi partikolari tad-defunt missierha Michael Mifsud;

iv. Tikkundanna lill-intimat Carmel sive Charles Mifsud sabiex jassenja lir-rikorrenti l-porzjoni rizervata spettanti lilha hekk kif likwidata, flimkien mal-imghax legali dekoribbli skont il-ligi sa mid-data tal-prezentata tal-ittra ufficcjali numru 1138/2018 sad-data tal-pagament effettiv;

v. Tinnomina nutar pubbliku sabiex jippubblika kwalsijasi att li jista' jkun mehtieg jew opportun, jekk ikun il-kaz, f'dak il-jum, hin u lok li joghgobha tordna din l-Onorabbli Qorti kif ukoll kuraturi sabiex jirraprezentaw lill-eventwali kontumaci;

vi. Tiddikjara li l-esponenti rrendiet servigi, kuri u assistenzi lid-defunt missierha Michael Mifsud;

vii. Tillikwida l-kumpens dovut lill-esponenti mill-intimat bhala l-eredi universali tad-defunt Michael Mifsud, u dan ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi mill-esponenti lid-defunt missierha Michael Mifsud;

viii. Tikkundanna lill-intimat sabiex ihallas lill-esponenti l-ammont dovut ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi minnha lid-defunt missierha, hekk kif likwidat;

Bl-ispejjez kollha inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali 1138/2018 u bl-imghax legali mid-data tan-notifika tal-imsemmija ittra ufficjali lill-istess intimat sad-data tal-hlas effettiv kontra l-intimat li huwa sa minn issa ngunt *in subizzjoni.*'.

Rat ir-risposta guramentata ta' Carmelo Mifsud li taqra kif isegwi:

1. ‘Illi l-ecceppjenti qatt ma kellu xi oggezzjoni li l-attrici tiehu dak li jmissha bhala sehem riservat skont il-ligi u fil-fatt sahansitra qabel din il-kawza kienu ghaddejjin trattattivi sabiex l-ulied jiehdu s-sehem riservat u aktar, u ghalhekk din il-kawza saret intempestivament u dan ghandu jkun rifless fil-kap ta’ l-ispejjez;

2. Illi bla pregudizzju ghas-suespost fil-komputazzjoni tal-legittima ghandhom jittiehdu in konsiderazzjoni id-debiti ta’ l-eredita’ fosthom d-debiti ghal servigi rezi lid-decius;

3. Illi huwa kkontestat illi l-attrici ghandha tigi kkumpensata ghal xi servigi kif mitlub. L-attrici qatt ma rrendiet servigi u jekk tat xi ghajnuna minima din ma hijiex tali li hi meqjusa bhala prestata bl-intenzjoni ghal kumpens izda familiaris vel pietatis;

4. Illi din ir-risposta qed issir u qed tigi kkonfermata bil-gurament minn Carmel Mifsud li ghandu konoxxenza vera u propja tal-fatti in kawza;

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.’.

Rat l-affidavits, xhieda, certifikat tal-mewt, testment, ricerki testamentarji pubblici u sigrieti, noti ta’ insinwa, nota ta’ rinunzja, ittra ufficjali, records medici, dokumenti u l-provi kollha esebiti fl-atti;

Rat illi fil-verbal tas-26 ta’ Gunju, 2018 id-difensuri qablu li l-kawzi bic-cit nru: 577/2016, 503/2017, 175/2018 u 485/2018 ghandhom jinstemghu kontestwalment u li l-provi li jingabru fihom ghandhom jghoddu reciprokament fl-erba’ kawzi;

Rat illi fil-verbal tal-4 ta' Dicembru, 2018 gie dikjarat illi billi din il-kawza miexja mal-kawzi l-ohra bic-cit nru: 503/2017, 175/2018, u 577/2016 u fuq talba ta' Dr Timothy Bartolo, mhux opposta, il-Qorti estendiet l-inkarigu tal-Perit Tekniku nominat fil-kawzi l-ohra wkoll ghall-fini ta' din il-kawza;

Rat in-nota tar-rikorrenti pprezentata nhar l-4 ta' Frar, 2019 fejn permezz taghha elenkat l-assi mmobbli li d-defunti genituri taghha Michael Mifsud u Maria Assunta Mifsud kellhom in komun u fi kwoti ugwali u ndivizi bejniethom bhala parti mill-komunjoni tal-akkwisti gja ezistenti bejniethom;

Rat ir-rapport tal-Perit Tekniku Godwin P. Abela ntavolat nhar il-25 ta' Gunju, 2019 u mahluf nhar l-4 ta' Frar, 2020 fl-atti tal-kawza bir-rikors guramentat numru 577/16JVC fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud a fol. 362 et seq tal-imsemmi process;

Rat ir-rikors intavolat fit-18 ta' Novembru, 2019 fejn permezz tieghu r-rikorrenti Rita Muscat talbet sabiex il-Qorti tawtorizza u tordna lir-rapprezentanti tal-banek lokali sabiex fil-presenza tal-partijiet kollha, jifthu kwalsiasi *safe deposit box* mizmuma minnhom u intestata f'isem wiehed mill-genituri Maria Assunta Mifsud jew Michael Mifsud jew f'isem it-tnejn u/jew flimkien ma' terzi u b'tali mod li l-partijiet ikunu jistghu jiehdu konjizzjoni ampja tal-kontenut tal-istess *safe deposit box*. Talbet ukoll li l-Qorti tinnomina perit tekniku li ghandu gharfien professjonali dwar l-oggetti prezzjuzi li jistghu jinsabu gewwa s-*safe deposit boxes* imsemmija, fosthom dehebijiet, hagar prezzjuz u/jew gojjelli u dan b'tali mod li jkun jista jiehu konjizzjoni tal-kontenut tas-safe

deposit box u jaghmel stima tal-istess anki bil-modalita' msemmija fit-talba precedenti;

Rat id-domandi in eskussjoni tar-rikorrenti lill-Perit Tekniku Godwin P. Abela ntavolati nhar il-25 ta' Frar, 2020 (fol. 55) u rat ir-risposti ghad-domandi in eskussjoni tal-Perit Tekniku Abela ntavolati nhar it-3 ta' Marzu, 2020 (a fol. 63) u rat id-domandi ulterjuri in eskussjoni ntavolati nhar it-12 ta' Novembru, 2020 (fol. 75) u rat ir-risposti pprezentati mill-Perit Tekniku Godwin P. Abela annessi ma' nota datata 16 ta' Novembru, 2020 (fol. 79);

Rat illi fil-verbal tal-11 ta' Gunju, 2020 ir-rikorrenti f'dan l-istadju ddikjaraw li jixtiequ li ma jkunx nominat Michael Mizzi sabiex jivvaluta l-oggetti li hemm fid-deposit boxes izda li jigi nominat il-Konslu ossia l-Ufficjal Pubbliku li jaghmel valutazzjonijiet ta' deheb u hagar prezzjuz u ghalhekk f'dan l-istadju l-Qorti ssospendiet l-inkarigu ta' Michael Mizzi, u rat li fil-verbal tas-seduta tat-22 ta' Ottubru, 2020 il-Qorti b'referenza ghad-digriet taghha dwar in-nomina ta' David Borg konslu tal-Monte di Pieta ordnat notifika tad-digriet tal-25 ta' Gunju, 2020 lill-istess David Borg;

Rat illi fil-verbal tat-28 ta' Jannar, 2021 Dr Sciortino nforma lil Qorti li fir-rigward tan-nomina ta' David Borg sabiex jivvaluta d-deheb huwa jinsab infurmat li mhux f'posizzjoni li jaccetta l-inkarigu in vista tal-impjieg tieghu mal-gvern u rat li l-Qorti nnominat f'dan l-istadju lil Michael Mizzi (Gold Market) sabiex jivvaluta l-oggetti li hemm fid-deposit boxes tal-Bank of Valletta, Rahal Gdid u dan bi qbil tal-partijiet prezenti;

Rat ir-rapport tal-Espert Tekniku Michael Mizzi pprezentat nhar is-16 ta' April, 2021 u mahluf fl-14 ta' Lulju, 2021 a fol. 411 et seq

tal-process bir-Rikors Guramentat numru 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud;

Rat il-verbal datat 10 ta' Novembru, 2022 fejn il-kawza giet differita ghal-lum ghad-decizjoni bil-fakulta' tal-partijiet li jipprezentaw noti ta' sottomissjonijiet b'termini mposti fuqhom;

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet esebiti fl-atti;

Rat l-atti kollha tal-kawza u l-processi annessi.

Ikkunsidrat:

<u>Fatti fil-qosor:</u>

Illi l-fatti fil-qosor huma s-segwenti:

1. Illi r-rikorrenti Rita Muscat hija bint il-mejtin Michael Mifsud u Maria Assunta Mifsud xebba Scerri. Michael Mifsud gie nieqes fis-17 ta' Ottubru, 2017 (a fol. 6 tal-process), filwaqt li martu Maria Assunta Mifsud nee' Scerri giet nieqsa fl-20 ta' Marzu, 2016 (ara certifikat tal-mewt a fol. 4 tal-process bir-Rikors Guramentat numru 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud).

Permezz tal-kawza odjerna, r-rikorrenti Rita Muscat qeghda titlob li tithallas il-porzjon riservat dovut lilha mill-eredita' ta' missierha l-mejjet Michael Mifsud, kif ukoll kumpens ghas-servigi, kuri u assistenzi allegatament rezi minnha lill-missierha Michael Mifsud.

2. Illi mir-ricerki testamentarji pubblici u sigrieti (a fol. 10 et seq tal-process) jirrizulta li l-mejjet Michael Mifsud irregola l-wirt u

successjoni tieghu b'testment datat 24 ta' Jannar, 2017 fl-atti tan-Nutar Anna Maria Mizzi (ara testment a fol. 7 et seq tal-process).

Illi bl-imsemmi testment il-mejjet Michael Mifsud fl-Ewwel Artikolu hassar u annulla kwalunkwe testment li seta' ghamel qabel, kemm f'Malta kif ukoll fl-esteru. Fit-Tieni Artikolu halla b'titolu ta' legat lil ibnu Angelo sive Gulinu Mifsud in assoluta proprjeta' sehmu minn kamra bla numru fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug, Malta. Fit-Tielet Artikolu halla wkoll b'titolu ta' legat lil Nathaniel, Mariah, Janice u Christa ahwa Mifsud ulied ibnu l-intimat Charles sehemhu mill-fond ossia kamra numru 6 fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug, Malta b'kull ma hemm go fiha, u dan fi kwoti indaqs u indivizi bejniethom u bid-dritt tal-akrexximent bejniethom.

Il-mejjet Michael Mifsud fir-Raba' Artikolu iddispona wkoll illi wara l-mewt tieghu a kura ta' l-eredi tieghu hawn taht nominat, kellhom jigu celebrati numru ta' quddies fis-sena ghar-ruh ta' diversi nies.

Fil-hames artikolu nnomina bhala eredi universali tal-proprjeta' kollha tieghu mobbli u mmobbli prezenti u futuri f'Malta jew fl-esteru, korporali jew inkorporali lil ibnu l-intimat Charles Mifsud bis-sostituzzjoni volgari ta' wliedu fi kwoti indaqs u indivizi bejniethom f'kaz ta' premorjenza. Dan bl-obbligu li ibnu eredi jkompli jirrendilu dawk il-kuri servigi u assistenzi li hu jkun bzonn sal-mewt tieghu, bhal ma qed jaghmel sal-lum.

Finalment fis-sitt artikolu l-mejjet Michael Mifsud iddispona billi ddizeredita kompletament lil uliedu Emanuela Schembri, Gemma Mercieca, Maria Dolores Attard, Philip Mifsud, Agnes Zammit, u Joseph Mifsud stante li allega li huma hatja ta' mohqrija lejh meta

istitwew kawza kontra tieghu ghas-sehem riservat fuq il-wirt ta' ommhom, u minkejja li huwa ghamel offerti vantagguzi dawn baqghu jippersistu kontra tieghu, u barra minn hekk ghamlu mandati kontra tieghu b'tali mod li mhux biss iffrizaw il-proprjeta' li kienet derivanti mill-wirt ta' ommhom izda anke dik li hija tieghu personalment b'mod li minhabba tali mandati t-testatur spicca f'posizzjoni fejn ma jistax ihallas numru ta' kontijiet u debiti ohra li huwa ghandu u minkejja li talab ir-rilaxx ta' flusu sekwestrati dawn uliedu baqghu jirrifjutaw.

3. Illi fil-kaz tar-rikorrenti Rita Muscat il-mejjet Michael Mifsud eskludieha ghal kollox mill-wirt u successjoni u ghalhekk procediet bil-kawza odjerna fejn talbet lill-Qorti tiddikjara u tiddeciedi li hija ghandha d-dritt li tircievi l-porzjoni riservata skont il-ligi mill-assi patrimonjali tad-defunt missierha Michael Mifsud u pagabbli mill-intimat. Talbet ukoll li l-Qorti tifforma u tillikwida l-wirt ossia l-assi partikolari tad-defunt missierha Michael Mifsud konsistenti fl-assjem tal-assi u l-gid parafernali tieghu u ta' nofs indiviz tal-komunjoni tal-akwisti gja ezistenti bejnu u bejn id-defunta ommha Maria Assunta Mifsud, flimkien mal-frott u sostanzi kollha provenjenti u derivanti mill-istess wirt u dan sabiex tigi likwidata u assenjata l-porzjoni riservata spettanti lir-rikorrenti skont il-ligi mill-assi. Ir-rikorrenti talbet ukoll li l-Qorti tifforma, tillikwida u tassenja lir-rikorrenti l-porzjoni riservata skont il-ligi mill-assi partikolari tad-defunt missierha Michael Mifsud. Talbet ukoll li l-Qorti tikkundanna lill-intimat Carmel sive Carmelo Mifsud sabiex jassenja lir-rikorrenti l-porzjoni riservata spettanti lilha hekk kif likwidata, flimkien mal-imghax legali dekorribbli skont il-ligi sa mid-data tal-prezentata tal-ittra ufficjali sal-pagament effettiv. Ir-rikorrenti talbet ukoll li l-Qorti tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jippubblika kwalsiasi att li jista' jkun mehtieg jew opportun, jekk ikun il-kaz, f'dak il-jum, hin

u lok li joghgobha tordna l-Onorabbli Qorti, kif ukoll kuraturi sabiex jirrapprezentaw l-eventwali kontumaci. Ulterjorment talbet li jigi dikjarat li hija rrendiet servigi, kuri u assistenzi lid-defunt missierha Michael Mifsud u ghalhekk talbet li jigi likwidat tali kumpens dovut mill-intimat bhala eredi universali ta' missieru l-mejjet Michael Mifsud u dan ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi minnha. Finalment talbet sabiex il-Qorti tikkundanna lill-intimat ihallas l-ammont dovut ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi minnha lid-defunt missierha, hekk kif likwidati.

4. Illi l-intimat Carmelo sive Charles Mifsud irrisponda li huwa qatt ma kellu xi oggezzjoni li r-rikorrenti Rita Muscat tiehu dak li jmissha bhala sehem riservat skont il-ligi u fil-fatt qabel din il-kawza kienu ghaddejjin trattattivi sabiex l-ulied jithallsu s-sehem riservat u jsostni ghalhekk li din il-kawza saret intempestivament u dan ghandu jkun rifless fil-kap tal-ispejjez. L-intimat Mifsud eccepixxa wkoll bla pregudizzju li fil-komputazzjoni tal-legittima ghandhom jittiehdu in konsiderazzjoni d-debiti ta' l-eredita' fosthom id-debiti ghal servigi rezi lid-decuius. Bhala t-tielet eccezzjoni u finalment eccepixxa li huwa jikkontesta li r-rikorrenti ghandha tigi kkumpensata ghal xi servigi kif mitluba. Jsostni li r-rikorrenti qatt ma rrendiet servigi u jekk tat xi ghajnuna minima din m'hijiex tali li hi meqjusa bhala prestata bl-intenzjoni ghal kumpens izda *familiaris vel pietatis*.

Likwidazzjoni tal-assi ereditarji ta' Michael Mifsud u hlas tas-sehem riservat lir-rikorrenti Rita Muscat:

Illi kif sottomess aktar 'il fuq Michael Mifsud gie nieqes fis-17 ta' Ottubru, 2017 u ghalhekk japplikaw ghall-kawza odjerna l-Artikoli 615 *et seq* tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta kif emendati bl-Att XVIII.2004 u bl-Att XV.2012.

Illi d-dritt tas-sehem riservat huwa dak il-jedd fuq il-beni tal-mejjet riservat mill-ligi favur id-dixxendenti tad-decius. L-Artikoli 615 u 616 tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta jaqraw kif isegwi:

> '615 (1) Is-sehem riżervat huwa l-jedd fuq il-beni tal-mejjet riżervat mil-ligi favur id-dixxendenti tal-mejjet u min mill-mara jew ir-raġel jibqa' ħaj.
>
> (2) L-imsemmi jedd huwa kreditu tal-valur tas-sehem riżervat kontra l-beni tal-mejjet. Mgħaxijiet bir-rata stabbilita fl-artikolu 1139 għandhom jiġu miżjuda ma' dak il-kreditu mid-data tal-ftuħ tas-suċċessjoni jekk is-sehem riżervat jintalab fi żmien sentejn minn dik id-data, jew mid-data tan-notifika ta' att ġudizzjarju jekk it-talba ssir wara li jkun għadda dak il-perjodu ta' sentejn:
>
> Iżda l-Qorti tista', fejn iċ-ċirkostanzi tal-każ hekk jeħtieġu, tiddeċiedi li ma jingħatax imgħax jew tistabbilixxi rata ta' imgħax li tista' tkun inqas minn dik stipulata fl-artikolu 1139.
>
> 616. (1) Is-sehem riżervat li jmiss lit-tfal kollha, kemm jekk imnissla jew imwielda matul iż-żwieġ jew imnissla jew imwielda barra miż-żwieġ jew adottati, għandu jkun terz tal-valur tal-beni jekk dawk it-tfal ma jkunux iżjed minn erba' fl-għadd jew nofs ta' dak il-valur jekk ikunu ħamsa jew iżjed.
>
> (2) Is-sehem riżervat jinqasam f'ishma indaqs bejn it-tfal li jmisshom minnu.

(3) Jekk ma jkunx hemm ħlief tifel wieħed, dan jieħu waħdu t-terza parti kollha hawn qabel imsemmija.'.

Illi dwar ir-rijunjoni fittizja tal-assi ereditarji sabiex jigi rikostruwit il-patrimonju kollu tad-decius Michael Mifsud il-Qorti taghmel referenza ghad-decizjoni fl-ismijiet **Joseph Portelli et -vs- Rita Portelli et** deciza fil-15 ta' April, 2004 fejn inghad illi:

'Wieħed irid jirriporta ruhu għall-valur fiż-żmien tal-apertura tas-suċċessjoni.

(a) Fl-ewwel lok għandhom jinġabru l-beni kollha fiż-żmien tal-ftuħ tas-suċċessjoni (relictum) u jingħata l-valur tagħhom fiż-żmien tal-apertura tas-suċċessjoni;

(b) Minn dan l-ammont għandu jinqata' d-dejn;

(c) Mal-bilanċ li jibqa' għandu jiżdied il-valur tal-beni li t-testatur ikun ta b'donazzjoni. Fl-artikolu 648(b) tal-Kodiċi Ċivili jingħad li din il-proprjetà "shall be fictitiously added" meħud in kunsiderazzjoni tal-valur tal-proprjetà fi żmien tal-apertura tas-suċċessjoni iżda fil-kundizzjoni li kienet meta ingħatat id-donazzjoni[1].

B'hekk inkunu nistgħu nsiru nafu jekk dak li ddispona minnu d-decujus (kemm matul ħajtu u wkoll permezz ta' dispożizzjonijiet testamentarji) jaqbiżx is-sehem li minnu seta' jiddisponi.'.

__**Assi ereditarji tal-mejjet Michael Mifsud:**__

---

[1] Wiehed izda ghandu jzomm f'mohhu l-emendi kwotati aktar il-fuq li jvarjaw din il-konkluzjoni tal-Qorti fejn fil-kaz odjern ghandu jittiehed in konsiderazzjoni l-valur ta' meta saret id-donazzjoni.

Illi l-mejjet Michael Mifsud sar proprjetarju u sid assolut kwazi tal-immobbli kollha appartenenti lill-komunjoni tal-akkwisti, inkluz tad-deheb u l-flus u dan peress li martu l-mejta Maria Assunta Mifsud bit-testment taghha tat-23 ta' Lulju, 2014 fl-atti tan-Nutar Mario Bugeja (ara estratt mit-testment *unica charta* a fol. 5 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud) istitwietu bhala l-werriet universali taghha. Jsegwi li l-Qorti ser tillikwida l-porzjoni riservat fuq is-sehem shih rimamenti billi l-mejjet fid-data tal-mewt tieghu kien proprjetarju fis-sehem shih.

Illi jirrizulta lil din il-Qorti li l-assi ereditarji ta' Michael Mifsud mad-data tal-mewt tieghu kienu jikkonsistu fis-segwenti:

Immobbli li jirrizultaw mill-atti:

1. Sehem shih tad-dar bin-numru 42 fi Triq Ebola, Haz-Zebbug (ara kuntratt t'akwist a fol. 344 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€250,000**.

2. Sehem shih tad-dar bin-numru 34 fi Triq Ebola, Haz-Zebbug li huwa wkoll accessibbli minn bieb bin-numru 8 fi Triq id-Dawl, Haz-Zebbug, Malta (ara kuntratt ta' *datio in solutum* a fol. 350 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan is-sehem gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€760,000**.

3. Sehem shih tal-Flat 5, Block 7 f'Murex Court, fi Triq l-Ghanejja Qajjenza, Birzebbuga (ara kuntratt t'akwist a fol. 336 et seq tal-

process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan is-sehem gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€87,000**.

4. Sehem shih tal-Flat 6, Block 7 f'Murex Court fi Triq l-Ghanejja Qajjenza, Birzebbuga (ara kuntratt t'akwist a fol. 336 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Jigi nutat li fir-rapport tal-Perit Arkitett in-numru ta' dan l-appartament gie ndikat bin-numru 7. Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€100,000**.
5. Is-sehem shih tad-dar bin-numru 86 fi Triq Ninu Cremona, Rahal Gdid (ara kuntratt ta' donazzjoni a fol. 348 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€105,000**.

6. Is-sehem shih tal-hanut bin-numru 99, Coronation Bar fi Triq il-Kbira, Haz-Zebbug u tad-dar bin-numru 100 fi Triq il-Kbira, Haz-Zebbug accessibli ukoll mill-hanut bin-numru 99 (ara kuntratt ta' *datio in solutum* a fol. 350 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€510,000**.

7. Is-sehem shih tad-dar bin-numru 24 fi Triq il-Kappillan Guzepp Hili, Fontana, Ghawdex (ara kuntratt t'akwist a fol. 352 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan il-fond gie

stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fis-sena 2016 fl-ammont ta' **€130,000**.

8. Is-sehem shih tad-dar bin-numru 4 fi Triq Vassalli, Sqaq 2, Haz-Zebbug (ara kuntratt ta' *datio in solutum* a fol. 350 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€67,000**.

9. Is-sehem shih tad-dar bin-numru 102 fi Triq il-Kbira, Haz-Zebbug (ara kuntratt ta' *datio in solutum* a fol. 350 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€85,000**.

10. Nofs indiviz (1/2) tal-kamra bin-numru 14 fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug (ara kuntratt t'akwist a fol. 340 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Dan in-nofs indiviz (1/2) gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€8,500**.

11. Sehem shih tal-kamra bl-arja taghha bin-numru 6 fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug. Dan il-fond gie stmat mill-Perit Arkitett Godwin P. Abela nominat mill-Qorti fl-ammont ta' **€42,000**.

<u>Total ta' €2,144.500.</u>

Fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha r-rikorrenti tilmenta dwar l-valuri tal-immobbli skontha dikjarati baxxi mill-Perit Tekniku Godwin P. Abela. Sabiex issahhah l-argument taghha, ir-rikorrenti fl-atti resqet numru ta' avvizi minn fuq siti fejn uhud mill-immobbli mertu tal-kawza odjerna kienu qeghdin jigu reklamati b'valuri ferm ghola minn dawk stabbiliti mill-Perit Tekniku Abela. Huwa fatt maghruf li hemm tendenza li fir-reklamar ta' proprjeta' l-prezzijiet jigu xi ftit jew wisq mghollija dan bi hsieb sabiex meta jsir in-negozjar tal-prezz tal-proprjeta' ma' prospettiv xerrej, il-bejjiegh jkollu fejn ibaxxi xi ftit il-prezz tal-proprjeta'. Madanakollu dan ma jfissirx li l-proprjeta' ser tinbiegh b'dak il-prezz. Dan premess, il-Qorti tirrileva li r-rikorrenti kellha l-possibilita' li tuzufruwixxi mill-hatra ta' periti perizjuri izda ghazlet li dan ma taghmlux.

<u>Flus il-bank li jirrizultaw mill-istatements ipprezentati minn Joanna Bartolo rapprezentanta tal-Bank of Valletta plc fis-seduta tal-11 ta' Marzu, 2019 (esebiti a fol. 242 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud), kif ukoll mic-cedola ta' depositu (esebita a fol. 325 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud):</u>

1. Jirrizulta li fit-3 ta' Awwissu, 2016 giet ipprezentata cedola ta' depositu mill-Bank of Valletta plc wara mandat ta' Sekwestru bin-numru 1058/2016 mahrug mill-Qorti fil-15 ta' Lulju, 2016 (ara cedola a fol. 325 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud) minn fejn jirrizulta li l-ammont iddepositat taht l-awtorita' tal-Qorti hu fl-ammont ta' €135,945.66.

2. Jirrizulta wkoll mix-xhieda moghtija minn Joanna Bartolo – rapprezentanta tal-Bank of Valletta plc illi l-kont bankarju bin-numru 40010146037 fl-ismijiet Mikiel u Maria Assunta Mifsud ghadu miftuh u fis-sena April 2016 il-bilanc fih kien fl-ammont ta' €600.77.

<u>Total ta' €136,546.43.</u>

<u>Deheb:</u>

Mill-atti jirrizulta wkoll partikolarment mid-deposizzjoni moghtija minn Joanna Bartolo – rapprezentanta tal-Bank of Valletta plc (a fol. 301 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud) illi l-mejtin Mikiel u Maria Assunta Mifsud kellhom zewg deposit boxes fil-branch tal-Bank of Valletta plc ta' Rahal Gdid li fihom kien hemm iddepositati d-deheb kollu taghhom. Id-deposit boxes kellhom in-numri 13597 u 13623. Stante li l-missier Mikiel Mifsud wiret minghand martu s-sehem kollu tad-deheb taghha, l-valur tad-deheb ser jigi mdahhal fis-sehem shih ghal-likwidazzjoni tal-porzjoni riservat.

Fil-mori tal-kawza gie nominat Espert Tekniku Michael Mizzi li pprezenta r-relazzjoni tieghu nhar is-16 ta' April, 2021 a fol. 406 et seq tal-process. Minn tali relazzjoni rrizulta li l-valur tad-deheb li kienu jipposjedu l-konjugi Mifsud kien fl-ammont ta' €38,469.70.

L-intimat fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu jargumenta li l-valur li nghata lid-deheb huwa dak prezenti u mhux dak fid-data tal-ftuh tas-successjoni u jitlob lil Qorti sabiex taddotta *arbitrio boni viri* valur anqas minn dak stabbilit mill-Perit Tekniku Mizzi tenut kont li l-valur tad-deheb/hagar jizdied maz-zminijiet. Minn harsa

lejn ir-rapport tal-Espert Tekniku Michael Mizzi (a fol. 406 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud) jirrizulta li huwa minnu li l-prezz moghti huwa dak tal-gurnata. Infatti huwa ndika *'Illi l-valur gie stabbilit bir-rata' ta' tnejn u tletin Euro (€32.00) kull grama u cioe' il-prezz tal-gurnata.'*.

Il-Qorti izda tirrileva li l-intimat naqas milli jressaq prova ohra fl-atti sabiex jikkontradixxi dan il-valur jew b'xi mod jghin lil din il-Qorti sabiex tasal ghall-valur tad-deheb fis-sena 2016. Il-Qorti ghalhekk ma ghandhiex triq ohra hlief li timxi mal-valur kif dikjarat fir-rapport tal-espert.

<u>Donazzjonijiet:</u>

Illi fil-massa ereditarja ghandhom ukoll jigu integrati zewg donazzjonijiet li gew moghtija mill-mejta Michael u martu Maria Assunta Mifsud lil intimat Carmelo sive Charles Mifsud u Angelo sive Gulinu Mifsud permezz ta' kuntratt tal-20 ta' April, 2008 fl-atti tan-Nutar Mark Anthony Sammut (ara nota ta' insinwa a fol. 53 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Din id-donazzjoni kienet ta' zewg garaxxijiet bin-numri 2 u 3 fi Triq tad-Dawl, Sqaq 1, Haz-Zebbug.

Illi bejn il-partijiet hemm qbil dwar l-integrazzjoni tal-garaxxijiet sabiex jiffurmaw parti mill-massa ereditarja. Madanakollu m'hemmx qbil dwar il-valur li ghandu jittiehed ta' dawn il-garaxxijiet. Filwaqt li r-rikorrenti tiehu l-valur stabbilit mill-Perit Tekniku Godwin P. Abela (ara rapport a fol. 363 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud). Da parte tal-intimat Carmelo

Mifsud jinsisti li l-valur ghandu jkun ta' dakinhar li saret id-donazzjoni. Sabiex isahhah l-argument tieghu l-intimat fin-nota ta' sottomissjonijiet jaghmel referenza kemm ghal Artikolu 648(b) tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta, kif ukoll ghas-sentenza fl-ismijiet **Mario Calleja et -vs- Saviour Grima** deciza fit-28 ta' Jannar, 2016. Il-Qorti taqbel ma' dak sottomess mill-intimat u cioe' li l-valur ghandu jkun ta' dakinhar li saret id-donazzjoni u ghalhekk il-valur li sejjer jittiehed kont tieghu huwa dak ta' €6,988 kull garaxx bit-total ikun dak ta' €13,976.

L-intimat jinsisti wkoll li ghandu jittiehed in konsiderazzjoni li d-donazzjoni kienet tan-nuda proprjeta'. Il-Qorti tirrileva li la darba ser tiehu l-ammont iddikjarat fil-kuntratt tad-donazzjoni tal-20 ta' April, 2008 (a fol. 53 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud) effettivament dak huwa l-valur tan-nuda proprjeta'. Ghalhekk il-Qorti mhux ser tiehu kont aktar ta' dan l-argument.

Dan ifisser li l-ammont li ghandu jigi mizjud huwa dak tan-nofs indiviz (1/2) li jammonta ghas-somma ta' €6,988.

<u>Spejjez u djun li ghandhom jigu diminuiti ai termini tal-ligi:</u>

Illi bejn il-partijiet m'hemmx qbil dwar l-ispejjez u djun li ghandhom jigu mnaqqsa. Id-djun li l-intimat Carmelo Mifsud jittenta jnaqqas huma:

i. Kont tal-Melita plc fl-ammont ta' €229.88;
ii. Kontijiet tad-dawl u ilma mal-ARMS Ltd;
iii. Kont tal-funeral fl-ammont ta' 2,724.34;
iv. Dejn mad-Dipartiment tas-Sigurta' Socjali fl-ammont ta' €26,049.94.

v. Dejn partikolari mill-wirt ta' Maria Assunta Mifsud konsistenti (i) fis-sehem riservat dovut lil uliedha, u, (ii) debiti ghas-servigi rezi lilha u lill-mejjet Michael Mifsud.

Ir-rikorrenti fin-nota ta' sottomissjonijiet taghhom jargumentaw li l-intimat falla li juri li dan id-dejn kien gravanti l-eredita' tad-defunt Michael Mifsud.

i. Dwar il-kontijiet tal-Melita plc u ARMS Ltd, sostnew li ma jirrizultax min kienu l-persuni li kkonsmaw tali servizzi u utilitajiet u jirrizulta biss li dawk is-servizzi kienu iskritti favur proprjetajiet li kienu jappartjenu lid-defunti genituri tal-partijiet. Il-Qorti ma taqbilx mal-argument tar-rikorrenti li l-intimat kellu jipprova min ghamel uzu mis-servizzi. Gialadarba fl-atti tressqet il-prova li l-kontijiet huma fuq isem wiehed mill-mejta Michael Mifsud jew Maria Assunta Mifsud huwa sufficjenti bhala prova tad-djun. Dan ghaliex fl-ahhar mill-ahhar huma l-persuni li fuqhom huwa skritt is-servizz li jridu jaghmlu tajjeb ghalih. Ghalhekk fir-rigward l-avviz tal-hlas tal-kont tal-Melita plc li kopja tieghu tinsab a fol. 306 tal-process bir-Rikors Guramentat numru 503/2017JVC fl-ismijiet Rita Muscat -vs- Michael Mifsud, il-Qorti tqis li l-ammont hemm indikat ghandu jittiehed kont tieghu meta nigu ghal komputazzjoni. Dan l-ammont huwa dak ta' €229.88.

ii. Dwar il-kontijiet tad-dawl u ilma l-Qorti tqis li l-istess argument tal-paragrafu precedenti jghodd fil-kaz tal-kontijiet tal-ARMS Ltd. Il-Qorti tifhem li d-dejn li ghandu jigi mnaqqas huwa dak fid-data tal-mewt ta' Michael Mifsud u ghalhekk il-Qorti ser tghaddi sabiex tezamina wiehed wiehed il-kontijiet flimkien mar-rendikont spezzettat tul is-sninipprezentati fl-atti minn Reuben Bonnici – rapprezentant ARMS li xehed fis-seduta tas-6 ta' Mejju, 2022 (a fol.

204 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru 503/2017JVC fl-ismijiet Rita Muscat -vs- Michael Mifsud). L-ammont li ser jigi kkunsidrat huwa s-segwenti:

a. Kont 102, Triq il-Kbira, Haz-Zebbug - €1251.22;
b. Kont 42, Triq Ebola, Haz-Zebbug - €1212.78;
c. Kont 24, Triq il-Kappillan Guzeppi Hili, Fontana, Ghawdex - €968.80;
d. Kont 86, Triq Ninu Cremona, Paola - €1261.24;
e. Kont 4, Triq Vassalli Sqaq numru 2, Haz-Zebbug - €341.06.

Dwar il-kontijiet li hemm fuq isem Giorgia Mifsud tal-fond 8 fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug, u Victoria Psaila tal-fond Coronation Bar, Triq il-Kbira, Haz-Zebbug il-Qorti m'hijiex ser tiehu kont taghhom stante li fid-data tal-apertura tas-successjoni l-meters kienu fuq isem dawn it-terzi persuni u dan anke kif ikkonfermat minn Reuben Bonnici fix-xhieda tieghu fis-seduta tas-27 ta' Gunju, 2022 (fol. 308 tal-process bir-Rikors Guramentat numru 503/2017 fl-ismijiet Rita Muscat -vs- Michael Mifsud).

Ghalhekk it-total ta' dejn relatat mal-ARMS Ltd huwa dak ta' €5035.10.

iii. Dwar il-kont tal-funeral li gie esebit a fol. 303 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru 503/2007 fl-ismijiet Rita Muscat -vs- Michael Mifsud il-Qorti ser tghaddi sabiex tiehdu in konsiderazzjoni fl-ammont shih billi huwa relatat mal-funeral tal-missier Mikiel Mifsud. Ghaldaqstant l-ammont li ghandu jigi kkunsidrat huwa dak ta' €2,724.34.

iv. Dwar il-kont pendenti li hemm mad-Dipartiment tas-Sigurta' Socjali fl-ammont ta' €26,049.94 fl-atti xehed Ivan Cilia – principal

fid-Dipartiment tas-Sigurta' Socjali fejn fix-xhieda tieghu tal-4 ta' April, 2022 a fol. 198 tal-kawza bir-Rikors Guramentat numru 503/2017 fl-ismijiet Rita Muscat -vs- Michael Mifsud stqarr illi Michael Mifsud kellu overpayment mid-dipartiment fl-ammont ta' €28,053.37 billi meta kien applika ghal ghajnuna tal-mard ma kienx gharraf lid-dipartiment li kellu proprjetajiet ohra u artijiet ohra u ghalhekk l-ammont indikat kellu jigi rifuz lura. Ix-xhud jghid li sakemm gie nieqes is-Sur Mifsud hallas l-ammont ta' €2003.43 billi kienu gew maqtuwa mill-pensjoni tieghu.

Illi fil-fehma tal-Qorti la darba l-ammont kien gia beda jigi rifuz mill-mejjet Michael Mifsud dan jevidenzja li mad-data tal-mewt tieghu allura dan kien jikkonsisti f'dejn dovut mid-decuius. Ukoll fl-atti l-intimat esebixxa wkoll diversi ittri nkluz ittra legali li permezz taghha gie nterpellat sabiex ihallas il-bilanc rimanenti. Ghaldaqstant il-Qorti ser tikkunsidra l-ammont kollu li ghadu dovut bhala dejn dovut fis-somma ta' €26,049.94.

v. Jifdal x'jigi trattat id-dejn partikolari mill-wirt ta' Maria Assunta Mifsud konsistenti (i) fis-sehem riservat dovut lil uliedha, u, (ii) debiti ghas-servigi rezi lilha.

Dwar id-dejn partikolari rizultanti mill-wirt ta' Maria Assunta Mifsud konsistenti fis-sehem riservat dovut lil uliedha l-Qorti tinnota li r-rikorrenti m'ghamlu l-ebda accenn ghal dan id-dejn fin-nota ta' sottomissjonijiet taghhom. L-intimat Carmelo Mifsud fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu jinsisti li ghandu jigi mnaqqas peress li jifforma parti mid-djun tal-istess eredita' tal-omm. Fil-fehma tal-Qorti s-sehem riservat dovut lil ulied mill-wirt u successjoni tal-mejta Maria Assunta Mifsud ghandu jifforma parti mid-dejn billi effettivament huwa kreditu tal-valur kontra l-beni tal-mejta. Jsegwi ghalhekk li l-ammont ta' €422,081.61 (€60,296.46 x 6 + €60,302.85) ghandu jigi kkalkulat u mnaqqas bhala dejn.

Dwar id-debiti ghas-servigi rezi lill-mejta Maria Assunta Mifsud il-Qorti ma llikwidat l-ebda ammont fil-kawzi relatati li qed jigu decizi llum stess ghaldaqstant m'hemmx x'jigi kkunsidrat bhala dejn. Dan qieghed jinghad ukoll fir-rigward kwalunkwe pretensjoni ta' servigi li l-intimat jippretendi fir-rigward missieru Michael Mifsud fejn il-Qorti tqis li jekk l-intimat Carmelo Mifsud pretenda kumpens ghas-servigi, l-mezzi legali disponibbli kienu li jipprocedi jew b'kawza *ad hoc* jew inkella b'kontro-talba f'dan is-sens izda dan ma ghamlux. Fi kwalunkwe kaz fl-atti kollha bhala prova dwar dawn l-allegati servigi gie unikament prezentat affidavit tal-intimat minghajr ma bl-ebda mod ma prova jikwantifika s-servigi dovuti lilu u jiprezenta dokumentazzjoni fir-rigward. Ghalhekk tali pretensjoni fi kwalunkwe kaz ma gietx sufficjentement ippruvata.

Total tad-dejn huwa dak ta' <u>€456,120.87</u>

<u>Legati:</u>

Illi r-rikorrenti Rita Muscat fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha trattat fit-tul il-kwistjoni jekk ghandhomx jitnaqqsu jew le l-legati mhollija mill-mejjet Michael Mifsud a tenur tat-Tieni Artikolu u t-Tielet Artikolu tat-testment tieghu u li kienu jikkonsistu li fit-Tieni Artikolu halla b'titolu ta' legat lil ibnu Angelo sive Gulinu Mifsud in assoluta proprjeta' sehmu minn kamra bla numru fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug, Malta. Filwaqt li fit-Tielet Artikolu halla b'titolu ta' legat lil Nathaniel, Mariah, Janice u Christa ahwa Mifsud ulied ibnu l-intimat Charles sehemhu mill-fond ossia kamra numru 6 fi Triq tad-Dawl, Haz-Zebbug, Malta b'kull ma hemm go fiha, u dan fi kwoti indaqs u indivizi bejniethom.

Illi l-intimat Carmelo sive Charles Mifsud fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu ma jaghmel l-ebda accenn dwar il-legati madanakollu l-Qorti tinnota li fin-noti ta' sottomissjonijiet tal-kawzi l-ohra bejn l-istess partijiet huwa ddikjara b'mod car l-opinjoni tieghu u cioe' li skont kif tghallem il-gurisprudenza, f'kaz li legat m'huwiex rimuneratorju, ma jitqiex bhala dejn u jizdied mal-kumplament tal-assi ghall-finijiet tal-kalkolu tas-sehem rizervat. Minn qari tat-testment in partikolari tal-artikoli in kwistjoni l-Qorti minn imkien ma ppercepiet b'mod car u espressament li d-decius halla l-legati bi hlas ta' servigi li ghamlu mieghu. Ghaldaqstant il-Qorti m'hijiex ser tikkunsidra l-legati bhala rimuneratorji u ghalhekk bhala dejn.

<u>Is-sitt, is-seba' u t-tmien talbiet relatati ma' allegati servigi rezi mir-rikorrenti Rita Muscat lill-mejjet Michael Mifsud:</u>

Illi r-rikorrenti fis-sitt, is-seba' u t-tmien talbiet talbet li l-Qorti tiddikjara li hija rrendiet servigi, kuri u assistenzi lid-defunt missierha Michael Mifsud, kif ukoll li l-Qorti tillikwida l-kumpens dovut lilha mill-intimat bhala l-eredi universali tad-defunt Michael Mifsud u dan ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi. Kif ukoll talbet li l-Qorti tikkundanna lill-intimat sabiex ihallas l-ammont likwidat ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi minnha lid-defunt missierha Michael Mifsud.

L-intimat fit-tielet eccezzjoni ikkontesta li r-rikorrenti ghandha tigi kkumpensata ghal xi servigi kif mitluba. Isostni li hija qatt ma rrendiet servigi u jekk tat xi ghajnuna minima din m'hijiex tali li hi meqjusa bhala prestata bl-intenzjoni ghal kumpens izda *familiaris vel pietatis*.

Illi r-rikorrenti Rita Muscat essenzjalment bhala prova tas-servigi minnha rezi lill-mejjet missierha Michael Mifsud tipprezenta l-affidavit taghha a fol. 330 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud.

Bhala provi kollaborattivi tas-servigi rezi mir-rikorrenti xehdu wkoll ir-ragel tar-rikorrenti Manuel Muscat li xehed fl-atti a fol. 116 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 503/2017 fl-ismijiet Rita Muscat -vs- Michael Mifsud, kif ukoll jaghmlu accenn uhud mill-ahwa fosthom Emanuela Schembri li xehdet bil-procedura tal-affidavit a fol. 21 et seq u affidavit addizzjonali a fol. 227 et seq tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/2016 fl-ismijiet Emanuela Schembri et -vs- Michael Mifsud et, u Agnes Zammit a fol. 206 tal-process imsemmi.

Illi l-Qorti tinnota li l-intimat Carmelo Mifsud fit-tielet eccezzjoni tieghu jikkontesta li r-rikorrenti rrendiet servigi, madanakollu fl-istess eccezzjoni jaghti x'jifhem li effettivament xi forma ta' ghajnuna da parti tar-rikorrenti Rita Muscat kien hemm. Huwa fil-fatt jikkontesta s-servigi fuq zewg binarji u cioe':

(i) Ir-rikorrenti nfisha ghamlet stqarrijiet li hija qatt ma pretendiet hlas;
(ii) Ir-rikorrenti fil-kontro-ezami taghha ddikjarat li t-talbiet ghas-servigi m'ghamlithomx ghaliex hija kellha ntenzjoni li tigi kkumpensata meta allegatament irrendithom pero' ghaliex fil-fehma taghha da parti tal-intimat kien hemm qerq, ghal liema qerq issa jidhrilha li ghandha tigi kkumpensata.

Illi dwar dawn il-punti ssollevati mill-intimat, il-Qorti rat ix-xhieda tar-rikorrenti in ezami, kif ukoll dik il-kontro-ezami. Fl-

affidavit tar-rikorrenti a fol. 330 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 577/16 hija xehdet:

'Naturalment dan kollu jiena kont naghmlu b'imhabba u qatt ma tlabt xejn tieghu.'.

Imbaghad fil-kontro-ezami (a fol. 311 tal-process bir-Rikors Guramentat numru: 503/2017) tixhed illi:

> 'Dr R Mifsud: Wahda mid-domandi tieghi li anticipajt. Jigifieri int ta' dan li dort b'ommok u missierek f'dan iz-zmien, dawn l-4 xhur li qed issemmi int qatt ma ppretendejt kumpens.
>
> Xhud: Jien qatt ma ppretendejt xejn. Jien li kont naghmlu kont naghmlu minn qalbi u ghal daqshekk biss.
>
> Dr R Mifsud: X'inhi r-raguni li allura int issa qed titlob hlas ta' servigi minghand missierek?
>
> Xhud: Ghax haqqni.
>
> Dr R Mifsud: Imma int ghadek kemm ghedtli li meta.
>
> Xhud: ...jien ma hadtx li kien haqqni allura mbaghad hux.
> Dr R Mifsud: Pero' tikkonferma li fi zmien li int ghamilt dawn l-allegati servizzi, int qatt ma ppretendejt hlas. Lil ommok u lil missierek qatt m'ghedtilhom, "Jien ta' dan irrid nithallas."
>
> Xhud: Jien lil ommi u lil missieri qatt ma tlabthom xejn. Kollu gideb ta' Charlie u bil-qerq tieghu.

> Dr R Mifsud: Jien fuqek qed nistaqsi.
>
> Xhud: Jien qatt ma tlabthom xejn. Jien dejjem li ghamilt ghamiltu b'imhabba, b'rispett.
>
> Dr R Mifsud: U qatt ma ppretendejt xejn.
>
> Xhud: Qatt ma ppretendejt xejn imma issa la bil-qerq ha kollu hu mhux sewwa, Dan il-qerq kollu gideb! X'jigifieri? Mhux sewwa.'.

Illi l-Qorti ma taqbilx mal-interpretazzjoni moghtija mill-intimat tal-istqarrijiet tar-rikorrenti. Il-Qorti tifhem li r-rikorrenti Rita Muscat tiddikjara li 'Qatt ma ppretendejt xejn...' fil-kuntest tar-relazzjoni familjari li kien hemm bejnha u bejn il-genituri taghha billi kif tistqarr hi stess li ghamlet dejjem ghamlitu b'imhabba u rispett. Pero' b'daqshekk ma jfissirx li r-rikorrenti stqarret li dak li ghamlet kien b'mod gratuwitu u ghalhekk m'hijiex intitolata ghas-servigi anzi hareg car minn kliemha li hija kienet qed taghmlu biex finalment tigi kompensata fil-wirt, fattur li effettivament ma sehhx.

Ir-rikorrenti xehdet illi kien hemm zmien li hija kienet anke ssajjar lill-genituri taghha u gieli anke kien hemm okkazzjonijiet li l-intimat Carmelo Mifsud innifsu kiel maghhom. Tixhed ukoll li hija kienet tmur taghmel il-facendi. L-intimat bhal ma gia nghad jichad dan kollu pero' fl-istess nifs jargumenta li dak li ghamlet ir-rikorrenti kien biss *familiaris vel pietatis*. Kif jirrizulta mill-gurisprudenza kopjuza kkwotata mir-rikorrenti fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha, it-tendenza tal-Qrati taghha hija li l-prezunzjoni ghandha tkun illi s-servigi jinghataw minn kwalunkwe persuna bl-intendiment li tigi kkumpensata ghalihom,

u tali presunzjoni taqa' biss meta jitressqu provi konkreti fil-kuntrarju. Fil-fehma tal-Qorti, fic-cirkostanzi prezenti l-intimat ma ressaq l-ebda provi kuntrarji u konkreti li dak li ghamlet ir-rikorrenti kien b'sens gratuwitu, pjuttost b'dak li jeccepixxi huwa stess jikkonferma li r-rikorrenti wettqet servigi. Ghaldaqstant fid-dawl ta' dak li ghadu kif inghad il-Qorti qieghda tillikwida *arbitrio boni viri* s-somma ta' tlett elef Ewro (€3,000) bhala servigi a favur ir-rikorrenti rezi fil-konfront tal-missier Michael Mifsud. Dan l-ammont l-Qorti sejra zzidu bhala dejn tal-eredita' meta tigi sabiex tillikwida s-sehem riservat.

Kalkolazzjoni u hlas tal-porzjon riservat:

1. Immobbli -	€2,144,500 +
2. Flus il-bank -	€136,546.43
3. Deheb -	€38,469.70
Total -	€2,319,516.13
Valur totali -	€2,319,516.63 –
Dejn -	€459,120.87
	€1,860,395.76
Valur totali -	€1,860,395.76+
Donazzjoni -	€6,988
	€1,867,383.76

Sehem kull rikorrent bhala porzjon riservat (1/18) - €103,743.54

Imghax u spejjez:

Illi l-intimat fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu jinsisti li l-Qorti ghandha tapplika d-diskrezzjoni taghha taht il-proviso tal-

Artikolu 615(2). Izid li l-proceduri gew intavolati fis-sena 2018 u l-provi tar-rikorrenti gew maghluqa f'Novembru, 2021, ghalhekk certament ma jistax jinghad li kien hemm xi dewmien zejjed da parti tieghu. Sahaq ukoll li ghandu jittiehed in konsiderazzjoni li wara li gew istitwiti dawn il-proceduri gew impost ir-restrizzjonijiet relatati mal-Covid 19 li wkoll taw lok ghal dewmien u ghal dan m'ghandux ibghati hu.

Illi l-Qorti tinnota li Michael Mifsud gie nieqes nhar is-17 ta' Ottubru, 2017 u l-kawza odjerna giet intavolata nhar is-17 ta' Mejju, 2018. Fl-atti ma gewx ipprezentati l-ebda korrispondenza jew komunikazzjonijiet li ghaddew bejn il-partijiet bejn il-perijodu tal-mewt ta' Michael Mifsud u l-intavolar tal-kawza odjerna ghajr ghal kopja ta' ittra ufficjali mibghuta mir-rikorrenti lill-intimat (fol. 23). Fil-ligi m'hemmx indikat il-perijodu meta persuna tista tipprocedi bl-intavolar ta' kawza ghal porzjoni riservat u fl-Artikolu 615 sub-artikolu (2) tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi li jekk l-imghax ma jintalabx fi zmien sentejn mid-data tal-ftuh tas-successjoni dan jkun dovut mid-data tan-notifika ta' att gudizzjarju. Fil-kaz odjern jirrizulta li l-azzjoni giet entro s-sentejn, madanakollu l-Qorti rat li r-rikorrenti fit-talba taghha llimitat it-talba taghha ghall-imghax mid-data tal-ittra ufficcjali bin-numru 1138/2018 li ggib id-data tat-8 ta' April, 2018 (ghalkemm ikontradixxiet ftit lilha nnifisha fl-ahhar paragrafu tat-talba izda l-Qorti dan ser tiehdu bhala zball tal-pinna) ghalhekk il-Qorti ser tordna l-hlas tal-imghax minn din id-data.

Il-Qorti tinnota wkoll li kien hemm perijodu fejn il-Qrati kienu maghluqa billi ma kinux qeghdin isiru seduti minhabba l-Covid 19. Ghaldaqstant mehud kont ta' dawn ic-cirkostanzi kollha l-Qorti tqis li huwa gust u ekwu li l-imghax jibda jiddekorri mid-data tal-ittra ufficjali msemmija bin-numru 1138/2018 cioe' mit-3 ta' April,

2018 u dan għandu jiddekorri bir-rata ta' 6% u mhux bir-rata ta' 8% sad-data ta' din id-deċiżjoni. Mid-data tad-deċiżjoni sad-data tal-pagament effettiv għandha tapplika rata ta' imgħax ta' 8%.

Dwar l-ispejjeż il-Qorti l-intimat għandu jbati l-ispejjeż kollha tal-kawża odjerna salv għall-ispejjeż tal-Perit Tekniku Godwin Abela stante li l-Qorti ġia provdiet dwar il-ħlas ta' dawn fid-deċiżjonijiet tagħha bin-numri 577/16 u 503/17 mogħtija llum stess.

Deċiżjoni:

Għaldaqstant għar-raġunijiet kollha suesposti il-Qorti tgħaddi sabiex taqta' w'tiddeċiedi din il-kawża bil-mod kif isegwi:

1. Tiċħad l-eċċezzjonijiet kollha tal-intimat Carmelo sive Charles Mifsud safejn huma nkompatibbli ma' dak hawn deċiż;

2. Tilqa' l-ewwel talba u tiddikjara u tiddeċiedi illi r-rikorrenti għandha d-dritt li tirċievi l-porzjoni riservata skont il-liġi fuq l-assi patrimonjali tad-defunt missierha Michael Mifsud u pagabbli lill-istess rikorrenti mill-intimat Carmelo sive Charles Mifsud;

3. Tilqa' t-tieni talba u tifforma u tillikwida l-wirt ossia l-assi partikolari tad-defunt Michael Mifsud konsistenti fl-assjem ta' nofs indiviż (1/2) tal-komunjoni tal-akkwisti ġja' eżistenti bejnu u bejn id-defunta ommha Maria Assunta Mifsud, flimkien mal-frutti u sostanzi kollha provenjenti u derivanti mill-istess wirt, ossia l-proprjeta' immobbli, flus il-bank u deheb u dan sabiex tiġi likwidata u assenjata l-porzjoni

rizervata spettanti lir-rikorrenti skont il-ligi fuq dawn l-assi u dan kif suespost f'din id-decizjoni;

4. Tilqa' t-tielet talba u tillikwida u tassenja lir-rikorrenti l-porzjoni rizervata skont il-ligi mill-assi partikolari tad-defunt missierha Michael Mifsud fis-somma komplessiva ta' mija u tlett elef, seba' mija u tlieta u erbghin Ewro u erbgha u hamsin centezmu (€103,743.54);

5. Tilqa' r-raba' talba u tikkundanna lill-intimat Carmel sive Charles Mifsud sabiex jassenja lir-rikorrenti l-porzjoni rizervata spettanti lilha hekk kif likwidata, flimkien mal-imghax legali ta' 6% dekoribbli mid-data tal-prezentata tal-ittra ufficcjali numru 1138/2018 cioe' t-8 ta' April, 2018 sad-data ta' din id-decizjoni u mid-data tad-decizjoni sal-pagament effettiv bl-imghax ta' 8%;

6. Tichad il-hames talba stante li m'hemmx bzonnha;

7. Tilqa' s-sitt talba u tiddikjara li r-rikorrenti rrendiet servigi, kuri u assistenzi lid-defunt missierha Michael Mifsud;

8. Tilqa' s-seba' talba u tillikwida l-kumpens dovut lir-rikorrenti mill-intimat bhala l-eredi universali tad-defunt Michael Mifsud, u dan ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi mir-rikorrenti lid-defunt missierha Michael Mifsud fis-somma komplessiva ta' tlett elef Ewro (€3,000);

9. Tilqa' t-tmien talba u tikkundanna lill-intimat sabiex ihallas lir-rikorrenti l-ammont dovut ghas-servigi, kuri u assistenzi rezi minnha lid-defunt missierha, hekk kif likwidat fit-talba

precedenti bl-imghax ta' 8% mid-data ta' din id-decizjoni sad-data tal-pagament effettiv.

Bl-ispejjez kollha kif mitluba kontra l-intimat salv ghall-ispejjez tal-Perit Tekniku Godwin Abela stante li l-Qorti gia provdiet dwar il-hlas ta' dawn fid-decizjonijiet taghha bin-numri 577/16 u 503/17 moghtija llum stess.

Moqrija.

Onor. Imhallef Dr. Joanne Vella Cuschieri
B.A., Mag. Jur. (EUR.LAW), LL.D.
3 ta' Ottubru, 2023

Cora Catania
Deputat Reġistratur
3 ta' Ottubru, 2023